

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
Факультет гуманітарних наук
Кафедра філософії та релігієзнавства

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни «Релігієзнавство»

Головащенко Сергій Іванович, доктор філософських наук, професор.
sergii.holovashchenko@ukma.edu.ua

Галузь знань: 03 – гуманітарні науки.

Напрямок підготовки: 033 – філософія.

Освітній рівень: бакалавр

Рік навчання: I

Семестр: I

Кількість годин на тиждень: 4

Статус дисципліни: обов'язкова

Кількість кредитів ECTS: 5

Обсяг годин:

Загальний: 150

Лекції: 28

Семінарські заняття: 26

Самостійна робота: 96

Форма підсумкового контролю: *екзамен*

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Релігієзнавство» є складовою нормативних навчальних дисциплін навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 033 Філософія у галузі знань 03 Гуманітарні науки в НаУКМА.

Курс «Релігієзнавство» викладається у I семестрі та розрахований на 14 навчальних тижнів (по 4 ауд. год. щотижня; перший тиждень занять – лекційний). Вивчення курсу передбачає аудиторну (лекції – 28 год.; семінари – 26 год.) і самостійну роботу (96 год.). Загальна кількість годин, відведених на опанування дисципліни – 150 (5 кредитів ЄКТС). Видом підсумкового контролю є екзамен.

Вивчення курсу «Релігієзнавство» є вступним в рамках підготовки бакалаврів за спеціальністю 033 Філософія, і створює підґрунтя для опанування таких нормативних та вибіркових дисциплін, як «Історія християнства» та «Біблієзнавство», «Філософія релігії», «Соціологія релігії», «Психологія релігії», «Феноменологія релігії», «Практичне релігієзнавство», «Політологічні аспекти релігієзнавства», «Неорелігії світу», «Іслам», «Сакральна географія і феномен паломництва» та ін курси сертифікатної програми з релігієзнавства.

Мета вивчення дисципліни

Метою курсу є дати з академічних позицій систематичний огляд питань, що стосуються сутності релігії як духовного, культурного, соціального феномену, питань суспільного функціонування інституціональних форм релігії, історії та сучасного стану основних релігійних напрямів та течій. Завданнями курсу є: підготувати студентів до сприйняття дотичного до його тематики матеріалу інших релігієзнавчих, філософських, історичних, соціологічних, політологічних, культурологічних, правничих курсів, виробити у студентів початкові вміння та навички самостійного аналізу релігійних явищ і процесів, застосування його результатів у навчальній, науково-дослідній та практичній роботі.

Успішно опанувавши дисципліну «Релігієзнавство», Ви зможете набути *знань* про:

- сучасну навчальну та попередньо – класичну наукову літературу з предмета;
- основні категорії та поняття наукового осмислення релігії, предмет і функції основних релігієзнавчих дисциплін;
- основні ознаки релігії як способу духовно-практичного освоєння світу;
- специфіку релігійної картини світу;
- основні структурні компоненти релігійного комплексу: релігійної свідомості, релігійної чуттєво-емоційної сфери, сфери ритуально-культових практик, релігійних спільнот та інституцій;
- принципи взаємин релігії з філософією, наукою, мистецтвом тощо;
- віхи історії, базові категорії та поняття основних релігійних традицій світу;
- основні тенденції сучасного релігійного життя;
- сутність свободи совісті та віросповідання.

Наполегливо працюючи — самостійно та в аудиторії — Ви маєте реальний шанс набути важливих базових *навичок*, зокрема:

- ідентифікувати присутність релігійних феноменів в житті людини та суспільства;
- розрізняти та визначати різні релігійні традиції;
- аналізу та інтерпретації класичних релігієзнавчих текстів та їх фрагментів;
- пошуку та опрацювання джерел з предмету під кутом зору поставленого навчального чи наукового завдання;
- критичного мислення, раціонального аналізу, публічного дискутування та аргументації з питань, що стосуються предмету;
- комунікувати та вести професійну діяльність з урахуванням мультикультурності.

Курс «Релігієзнавство» не лише роширить Ваші культурні обрії та зміцнить Ваш світогляд. Ви також створите собі підґрунтя для опанування низки нормативних та вибіркових дисциплін: як «Історія християнства» та «Біблієзнавство», «Філософія релігії», «Соціологія релігії», «Психологія релігії», «Феноменологія релігії», «Практичне релігієзнавство», «Політологічні аспекти релігієзнавства», «Неорелігії світу», «Іслам», «Сакральна географія і феномен паломництва» та ін. курси сертифікатної програми з релігієзнавства.

Організація навчання. Календарно-тематичний план

	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1.	Релігієзнавство як наукова дисципліна та галузь гуманітарного і соціального знання. Основні релігієзнавчі напрями та дисципліни	2		2
2.	Релігія як специфічний спосіб духовно-практичного освоєння світу. Базові допущення та виміри релігійної картини світу.	4	2	2
3.	Зміст і структура феномену релігії. Релігійна свідомість та інституціоналізована релігійність	4	2	2
4.	Функції релігії. Релігія як нормативна система та суспільний регулятор	4	2	2
5.	Ранні форми релігійних вірувань та практик, родоплемінні, релігії та культу. Презентації в робочих групах	4	2	2
6.	Етнічні та етнодержавні релігії: історія та сучасність. Презентації в робочих групах	4	12	2
7.	Світові релігії: типове та особливе. Презентації в робочих групах	4	6	2
8.	Релігійне розмаїття в сучасному світі та його перспективи. Свобода віросповідання та свобода совісті в незалежній Україні.	2		2
	Проміжний контроль			10
	Підготовка презентацій в робочих групах			15
	Домашня письмова робота			15
	Підготовка до екзамену			40
	Всього:	28	26	96

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

Лекції з курсу «Релігієзнавство» передбачають систематизований і структурований виклад програмного матеріалу і мають на меті формування у студентів базового рівня знань з дисципліни, а також спрямування їх самостійних зусиль щодо засвоєння предмета. Лекційна частина курсу містить матеріал, що характеризує релігієзнавство як наукову дисципліну, зміст і структуру феномену релігії, академічний огляд релігій світу. Значне місце посідають питання суспільного функціонування релігії, насамперед як нормативної системи, вплив її на культуру, мораль, політику та право.

План лекційних занять

Заняття 1. Релігієзнавство як наукова дисципліна та галузь гуманітарного і соціального знання. Основні релігієзнавчі напрями та дисципліни (2 год.)

Релігієзнавство в системі гуманітарного та соціального пізнання. Предмет, методологія, структура релігієзнавства як академічної дисципліни. Еволюція теоретичного змісту та основні теоретичні форми релігієзнавства. Об'єкт і предмет релігієзнавства. Дисциплінарна структура релігієзнавства. Принципи релігієзнавчих досліджень. Особливості історичного, філософського, соціологічного, психологічного, феноменологічного аналізу релігії. Засади визначення релігії, напрями її інтерпретації. Релігієзнавство і теологія: співставлення предмету, методології та структури.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000. — 862 с. — С. 17–174 (Розд. I, тема I, II, III, IV).

Дисциплінарне релігієзнавство. Навч. посібник. За наук. ред. проф. А. Колодного. – Київ, 2010. – 219 с.

Заняття 2. Релігія як специфічний спосіб духовно-практичного освоєння світу. Базові допущення та виміри релігійної картини світу. (4 год.)

Визначення релігії. Базові допущення, що лежать в основі релігійного бачення, сприйняття та освоєння світу. Релігія як відношення до сакрального: релігійний досвід, релігійні почуття. Феномен релігійної віри.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000. — 862 с. — С. 175-298 (Розд. II, тема V, VI, VII, VIII, IX); С. 479-519; 554-580 (Розд. IV, тема XVII, XVIII, XX).

Заняття 3. Зміст і структура феномену релігії. Релігійна свідомість та інституціоналізована релігійність (4 год.)

Релігійні уявлення, догми та доктрини. Форми релігійних уявлень та вірувань. Релігійний культ: ритуал, обряд, таїнство. Класифікація та особливості адоративних актів. Жертвопринесення, його символіка та метафізика. Релігія як система відносин між людьми: релігійна спільнота. Інституціоналізація релігії та соціалізація особи. Типи релігійних організацій, їх походження і еволюція.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000. — 862 с. — С. 175-298 (Розд. II, тема V, VI, VII, VIII, IX); С. 479-519; 554-580 (Розд. IV, тема XVII, XVIII, XX).

Заняття 4. Функції релігії. Р. як нормативна система та суспільний регулятор (2 год.)

Функції релігії. Принципи класифікації та систематизації релігійних феноменів. Розвиток форм нормативної регуляції в лоні релігійних традицій. Релігія і звичай, релігія і мораль. Релігія і право. Сакралізація влади. Принципи теократії. "Громадянська релігія". Церква і держава. Релігійний фундаменталізм та клерикалізм. Світська держава, її політика щодо релігії та церкви. Правові засади державно-церковних відносин. Свобода совісті та свобода віровизнання, їх філософське осмислення та політико-правове забезпечення.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. — С. 479-519; 554-580 (Розд. IV, тема XVII, XVIII, XX); С. 581-615; 632-664 (Розд. IV, тема XXI, XXIII)

Заняття 5. Ранні форми релігійних вірувань та практик, родоплемінні релігії та культу (4 год.)

Теорії походження релігій: богословські та науково-раціоналістичні підходи. Єдність і багатоманіття джерел релігії. Умови й чинники формування первісних релігійних вірувань. Тотемізм, фетишизм, анімізм. Своєрідність магії як духовно-практичного освоєння реальності. Шаманізм як синтетична (комплексна) релігійна практика. Освячення роду та етносу в різних формах релігійних вірувань: від тотемізму до культу предків. Родо-племінні культури.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000. — 862 с. — С. 295-342 (Розд. III, тема X, XI).

Дюркгайм Еміль. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії / пер. з фр. Г. Пилипчук та З. Борисюк. — Київ : Юніверс, 2002.

Леві-Строс Клод. Первісне мислення / Пер. з фр., вступне слово та примітки С. Йосипенка. — К.: Український Центр духовної культури, 2000. — 324 с.

Заняття 6. Етнічні та етно-державні релігії: історія та сучасність (4 год.)

Характерні риси і типи національних та національно-державних релігій. Розмаїття релігійних уявлень: полідемонізм, політеїзм, монотеїзм. Етнічні та етно-державні релігії Стародавнього Світу. Етнічна релігія давніх українців. Етнічні та етно-державні релігії сучасності. Етнічні релігії в добу націотворення. Релігії, що визначають ідентичність народів Індії: індуїзм, джайнізм, сікхізм. Релігії, що визначають ідентичність народів Китаю: даосизм, конфуціанство. Синто – прадавня релігійна система японців. Іудаїзм як релігія євреїв: релігійне, етнічне, національне.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000. — 862 с. С. 343-365 (Розд. III, тема XII); С. 616-631 (Розд. IV, тема XXII).

Mary Pat Fisher. Living Religions. Fourth Edition. Prentice-Hall, 1999 or: Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017

Заняття 7. Світові релігії: типове та особливе (4 год.).

Типологічні риси світових релігій. Спільне та особливе у походженні, становленні та еволюції буддизму, християнства та ісламу як світових релігій. Можливості структурного зіставлення та компаративного аналізу доктрин, вірувань, культових систем та інституціональних форм світових релігій сучасності. Проблема розширення кола світових релігій.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000.—862 с. — С. 366-385 (Розд. III, тема XIII).

Mary Pat Fisher. Living Religions. Fourth Edition. Prentice-Hall, 1999 or: Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapters: Buddhism, Christianity, Islam)

Заняття 8. Релігійне розмаїття в сучасному світі та його перспективи. Свобода віросповідання та свобода совісті в незалежній Україні (2 год.).

Географія релігій та тенденції їх поширення. Криза традиційної релігійності у світі. Виникнення нових релігійних традицій як закономірність історико-релігійного процесу. Взаємодія модернізму і фундаменталізму в еволюції традиційних конфесій. Глобальні проблеми сучасності в їх богословському та релігійно-етичному осмисленні. Конфесійна структура і географія релігій в Україні. Світоглядний та конфесійний плюралізм. Поширення нових релігійних течій в Україні. Законодавство України про свободу совісті. Міжцерковні та внутрішньоконфесійні відносини. Вплив геополітичного становища на конфесійну ситуацію в Україні.

Додатково почитати:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000 . —862 с. — Розд.V, тема XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXX.

Віллем Жан-Поль. Європа та релігії. Ставки XXI століття – К.: Дух і літера, 2006. – 331 с.

Сленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця XX – початку XXI століття. – Львів: УКУ, 2013. 504 с.

Правові основи свободи совісті, релігії та релігійних організацій. Збірн. док-тів. За ред. М.Бабія. – К., 2002.

Релігійна свобода: законодавство України про свободу совісті – європейські стандарти та українські реалії. Вип. XI. За ред. А.Колодного і М.Бабія. –К., 2007.

Релігійна свобода: державно-церковна політика в Україні як фактор формування громадянського суспільства. Вип. XIV. За ред. А.Колодного і О.Сагана.- К., 2009.

Сучасні процеси в релігійному житті світу та України /Ред.кол. Е.І. Мартинюк та ін.— Одеса: ФОП «Фрідман О.С.», 2010. — 124 с.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарські заняття мають на меті закріплення і поглиблення знань предмета, здобутих під час лекційних занять і самостійної роботи; прищеплення навичок аналізу конкретних тем і проблем; розкриття їх теоретичного змісту і практичного значення; ведення фахової дискусії тощо. Передбачаються такі форми аудиторної роботи:

- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу відповідно до визначеного плану;
- заслуховування й обговорення тематичних доповідей;
- презентацію студентами результатів виконання індивідуальних завдань та групових проєктів;
- виконання тематичних контрольних робіт.

План семінарських занять.

Заняття 1. Сутність релігійного феномену (2 год.)

1.1. Проблема сутності та визначення феномену релігії.

1.2. Відображення специфіки релігії в різноманітних її визначеннях (навести одне з відомих філософських, соціологічних, психологічних, богословських визначень релігії та коротко прокоментувати його).

(Обговорення в аудиторії)

Література

Основна:

1.1: Академічне релігієзнавство. Підручник. За наук. ред. проф. А. Колодного. К. : Світ Знань, 2000. — 862 с. — С. 176-182 (Розд. II, тема V, §1.), 203-207 (Розд. II, тема VI, §1).

1.2: Що таке релігія. Коротка збірка авторських визначень для аналізу. Зібрав та впорядкував С. І. Головащенко. **Особливе опрацювання!** [Визначення релігії - коротка збірка для аналізу.pdf](#)

Додаткова:

Релігія в цілому – Енциклопедії, Підручники (посилання також див. на DistEdu):
https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/EqbSWpAhasZBl0LqNbf0zs8BbEopFzQM8B9WV4SnoxOLNQ?e=A5v8wW

Завдання до проміжного контролю (заняття 4):

- назвати і охарактеризувати *основні релігієзнавчі дисципліни*, їх предмет та завдання.

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 122-174 (Розд. I, тема IV, §§1-7),

Заняття 2. Структура та функції релігійного комплексу (2 год.)

2.1. Структура релігійного комплексу: від феноменів свідомості до культових дій.

2.2. Феномен релігійної віри, його феноменологія й анатомія.

(Обговорення в аудиторії)

Література

Основна:

2.1: Академічне релігієзнавство. Підручник. – С. 182-192, 264-266, 269-277 (Розд. II, тема V, § 2; тема VIII, §§ 3,5).

2.2: Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 510-513 (Розд. IV, тема XVIII, §3).

Додаткова:

Електронна бібліотека – Релігія в цілому – Енциклопедії, Підручники:
https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/EqbSWpAhasZBl0LqNbf0zs8BbEopFzQM8B9WV4SnoxOLNQ?e=A5v8wW

Завдання до проміжного контролю (заняття 4):

Студенти мають бути готовими:

- описати *структуру релігійної свідомості*, коротко визначити основні її компоненти;
- визначити головні ознаки феномену *релігійної віри*.

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 510-513 (Розд. IV, тема XVIII, §3),

Заняття 3. Первісні форми релігійних вірувань та практик. Шаманізм як синтетична форма первісної релігійності (2 год.)

3.1. Первісні форми релігійних вірувань як елементарні практики.

3.2. Шаманізм як перша синтетична форма релігії, значення в релігійній та культурній історії людства. (Презентація робочих груп, обговорення в аудиторії).

Література

Основна:

3.1: Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 325-342 (Розд. III, тема XI).

3.2: Eliade Mircea. Shamanism. Archaic techniques of ecstasy / transl. from the fr. by Willard R. Trask. – Princeton University Press, 1964, 1972.

Додаткова:

Дюркгайм Еміль. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії / пер. з фр. Г. Пилипчук та З. Борисюк. – Київ : Юніверс, 2002.

Леві-Строс Клод. Первісне мислення / Пер. з фр., вступне слово та примітки С. Йосипенка. — К.: Український Центр духовної культури, 2000. — 324 с.

Frazer James George. The Golden Bough. A Study in Magic and Religion. – New York and London : MacMillan and Co., 1913.

Malinowski Bronislaw. Magic, Science and Religion and Other Essays. Selected, and with an Introduction by Robert Redfield. – Beacon Press: Boston, Massachusetts / The Free Press: Glencoe, Illinois, 1948.

Tylor Edward Burne tt. Primitive Culture. Researches into the Development of Mythology, Philosophy Religion, Language, Art and Custom. In Two Volumes. – Dover Publications, Inc . Mineola, New York.

Завдання до проміжного контролю (заняття 4):

Бути готовими дати письмове визначення *релігійного культу*, його основних елементів та функцій

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 483-485, 554-563 (Розд.IV, тема XVII, §2; тема XX, §§1-3).

Заняття 4. Етнодержавна традиційна релігія Японії: синто (2 год .)

Синто як розвиток традиційної японської міфології та народної релігії.

- Виникнення синто. Основні священні тексти
 - Характерні риси міфології та релігійних практик. Приклади визначних ритуалів та свят
 - Характерні риси синтоїстського світогляду
 - Рівні практик синтоїзму, їхня вкоріненість до традиційного японського суспільства.
 - Етнонаціональний та етнодержавний потенціал синто, його реалізація в історії Японії.
- (Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення в аудиторії)

Література:

Основна:

Mary Pat Fisher. Living Religions. Fourth Edition. Prentice-Hall, 1999 or: Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter Seven: Shinto)

Додаткова:

Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:

https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMN9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB65l9Q?e=nRz9Et

Завдання до проміжного контролю (заняття 4):

Бути готовими дати письмове визначення *функцій релігії*, охарактеризувати основні з них

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — 862 с. — С. 483-485, 554-563 (Розд.IV, тема XVII, §2; тема XX, §§1-3).

4.2. Проміжний контроль 1: Студенти мають дати короткі (до 300 слів) письмові відповіді на питання (за одним з поданих нижче варіантів) / скласти дистанційно тест за такими питаннями:/ скласти дистанційно тест за такими питаннями:

- назвати і охарактеризувати *основні релігієзнавчі дисципліни*, їх предмет та завдання;
- описати *структуру релігійної свідомості*, коротко визначити основні її компоненти;
- визначити головні ознаки феномену *релігійної віри*.
- дати письмове визначення *релігійного культу*, його основних елементів та функцій

- дати письмове визначення *функцій релігії*, охарактеризувати основні з них

Заняття 5. Етнонаціональні релігії Китаю: даосизм (таоїзм) (2 год .)

Даосизм (таоїзм) як форма духовно-практичного освоєння традицій китайського народного світогляду та релігійної практики.

- Постать Лао-Цзи: раціональні та містичні мотиви
 - Філософський та релігійний компоненти даосизма. Основні поняття, ідеї та практики
 - «даоська йога»: релігійно-містичний та раціонально-прагматичний аспекти
- (Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення в аудиторії)

Література:

Основна:

Mary Pat Fisher. Living Religions. Fourth Edition. Prentice-Hall, 1999 or: Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter 6: Taoism and Konfucianism)

Додаткова:

Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:

https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB65l9Q?e=nRz9Et

Завдання до проміжного контролю (заняття 10):

Бути готовими дати письмове визначення і розкрити зміст поняття *тотемізм*.

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 325-343 (Розд. III, тема XI).

Заняття 6. Етнонаціональні релігії Китаю: конфуціанство (2 год .)

Конфуціанство як осмислення національної релігійної та соціально-політичної культури.

- Традиційний китайський світогляд та народна релігія як джерела конфуціанства
 - Постать Конфуція як релігійного, культурного та політичного реформатора
 - Основні ідеї, принципи та практики конфуціанства
 - Релігійний, моральний та політичний компоненти конфуціанства
- (Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення)

Література:

Основна:

Mary Pat Fisher. Living Religions. Fourth Edition. Prentice-Hall, 1999 or: Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter 6: Taoism and Konfucianism)

Додаткова:

Електронна бібліотека – Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:

https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB65l9Q?e=nRz9Et

Завдання до проміжного контролю (заняття 10):

Бути готовими дати письмове визначення і розкрити зміст поняття *фетишизм*.

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 325-343 (Розд. III, тема XI).

Заняття 7. Давньоведична релігія та індуїзм (2 год .)

Індуїзм як джерело різноманітних релігійних вчень та практик та основа етно-

національної ідентичності більшості населення Індії

- давня ведична релігійна традиція. Брахманізм
 - виникнення індуїзму, його основні напрями
 - віроповчальні, культові та життєво-стильові особливості основних течій індуїзму
- (Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення в аудиторії)

Література:

Основна:

Mary Pat Fisher. Living Religions. Fourth Edition. Prentice-Hall, 1999 or: Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter 3: Hinduism)

Додаткова:

Електронна бібліотека – Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:
https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB6519Q?e=nRz9Et

Завдання до проміжного контролю (заняття 10):

Бути готовими дати письмове визначення і розкрити зміст поняття *магія*.

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 325-343 (Розд. III, тема XI).

Заняття 8. Етно-національні релігії Індостану: джайнізм та сикхізм (2 год .)

Джайнізм та сикхізм як продукт реформування давньоіндійської релігії

- історія виникнення традицій, їхні засновники
- основні релігійні/священні тексти
- ставлення до індуїзму та проблема іншої релігійних впливів (буддизм, іслам тощо)
- основні віросповідні, культові ознаки та риси стилів життя

(Релігійні традиції презентуються робочими групами: презентація на вибір груп, обговорення в аудиторії)

Література:

Основна:

Mary Pat Fisher. Living Religions. Fourth Edition. Prentice-Hall, 1999 or: Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter Four: Jainism/ Chapter 11: Sikhism)

Додаткова:

Електронна бібліотека – Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:
https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB6519Q?e=nRz9Et

Завдання до проміжного контролю (заняття 10):

Бути готовими дати письмове визначення і розкрити зміст поняття *анімізм*.

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією проф. А. Колодного. К., Світ Знань, 2000. — 862 с. — С. 325-343 (Розд. III, тема XI).

Заняття 9. Давньоіранська релігія: маздаїзм, зороастризм та парсизм (2 год .)

- прадавня релігія давніх іранців (арійців). Мітраїзм та маздаїзм. Авеста.
- зороастризм як реформована давньоіранська релігія: віроповчальні засади та культові особливості.
- світогляд і мораль зороастрійців
- тачії та рухи в зороастризмі.
- парсизм як сучасна форма іранської етнічної релігії

(Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення в аудиторії)

Література:

Основна:

Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter 7: Zoroastrianism)

Додаткова:

Електронна бібліотека – Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:
https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB6519Q?e=nRz9Et

Завдання до проміжного контролю (заняття 10):

Студенти мають бути готовими:

- визначити типологічні ознаки *церкви* як релігійної інституції;
- визначити типологічні ознаки *секти* як релігійної інституції.

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 485-490 (Розд. IV, тема XVII, § 3).

Заняття 10. Іудаїзм як етноконфесійна ідентичність та національна релігія (2 год .)

10.1. Іудаїзм як основа єврейської ідентичності та перша в історії «авраамічна» релігія.

- історичні етапи становлення етноконфесійної ідентичності євреїв
- основні віро повчальні та культові особливості іудаїзму. Іудейські свята та обряди
- основні різновиди та субкультури іудаїзму

(Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення)

Література:

Основна:

Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter 8: Judaism)

Додаткова:

Електронна бібліотека – Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:
https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB6519Q?e=nRz9Et

Завдання до проміжного контролю (заняття 10):

Студенти мають бути готовими:

- визначити типологічні ознаки *деномінації* як релігійної інституції;
- визначити типологічні ознаки *культу* як релігійної інституції;

Література:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 485-490 (Розд. IV, тема XVII, § 3).

10.2. Проміжний контроль 2: Студенти мають дати короткі (до 300 слів) письмові відповіді на питання (за одним з поданих нижче варіантів) / скласти дистанційно тест за такими питаннями:/ скласти дистанційно тест за такими питаннями:

- дати визначення і розкрити зміст понять: *тотемізм, фетишизм*.
- дати визначення і розкрити зміст понять: *магія, анімізм*.
- визначити типологічні риси *церкви/деномінації* як релігійної інституції.

- визначити типологічні риси *секти/культу* як релігійної інституції.

Заняття 11. Світові релігії: типове і особливе. Буддизм як світова релігія. (2 год.)

Релігійне та етичне вчення буддизму, його основні напрями.

- Особа Будди та виникнення буддизму.
- Основні ідеї та положення буддистського релігійно-етичного вчення.
- Течії та школи в будизмі. Поширення буддизму у світі.

(Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення в аудиторії).

Література

Основна:

Академічне релігієзнавство. Підручник. — С. 368-372 (Розд. III, тема XIII, § 2).

Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter 5: Buddhism)

Додаткова:

Електронна бібліотека – Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:

https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB6519Q?e=nRz9Et

Заняття 12. Християнство як світова релігія (2 год.).

- Передумови та обставини виникнення християнства.
- Головні принципи догматики, культу та організації в християнстві.
- Основні напрями християнства: їх особливості. Поширення християн. течій у світі.

(Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення).

Література

Основна:

Академічне релігієзнавство. Підручник. К., Світ Знань, 2000. — 862 с. — С.372-379, 395-412, 737-777 (Розд. III, тема XIII, §3; тема XIV, §§ 2-4; розділ V, тема XXVII).

Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017 (Chapter 9: Christianity)

Додаткова:

Головащенко С. Історія християнства. Курс лекцій. К. : Либідь, 1999. – 352 с.

Заняття 13. Іслам як світова релігія: основи віровчення та культу (2 год.).

- Особа Мухаммада та походження ісламу.
- Коран як священна книга мусульман.
- 5 стовпів ісламу. Бог, світ, людина в ісламі.
- Основні течії в ісламі та їх особливості. Поширення ісламу у світі.

(Релігійна традиція презентується робочою групою: презентація, обговорення).

Література

Основна:

Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. 10th Ed. Pearson, 2017 (Chapt. 10: Islam)

Додаткова:

Абу Аля Ал-Маудуді. Спосіб життя в Ісламі. Львів, 1995

Аулін О., Брильов Д., Пророченко Н., Ярош О. Іслам і політика: ідеологія, рухи, організації. Київ: Деоніс Плюс, 2019. 366 с.

Електронна бібліотека – Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:

https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB6519Q?e=nRz9Et

Література для вивчення дисципліни.

Основна:

Академічне релігієзнавство. Підручник. За наук.ред. проф. А.Колодного. К., 2000. –862 с.
Mary Pat Fisher, Robin Rinehart. Living Religions. Tenth Edition. Pearson, 2017.

Додаткова:

Електронна бібліотека:

Релігія в цілому – Енциклопедії, Підручники:

https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/EqbSWpAhasZBI0LqNbf0zs8BbEopFzQM8B9WV4SnoxOLNQ?e=A5v8wW

Релігійні традиції світу – Енциклопедії, Підручники:

https://ukmaedu-my.sharepoint.com/:f/g/personal/sergii_holovashchenko_ukma_edu_ua/Et-fCsbMH9FBtaHHVBsKSN4BTfJaQCLQw0m3pvhyB6519Q?e=nRz9Et

Окремі видання:

Абу Аля Ал-Маудуді. Спосіб життя в Ісламі. Львів, Логос, 1995.— 47 с.

Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму /пер. О. Погорілого.— К., Основи, 1994.

Віллем Жан-Поль. Європа та релігії. Ставки ХХІ ст. / Пер.з фр. – К.: Дух і літера. – 331 с.

Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій: Навч.пос. – К.: Либідь, 1999. –352 с.

Гофман Генрик. Релігієзнавство як наукова дисципліна та значення вивчення його історії // Історія релігієзнавства в Польщі – К. : Дух і літера. 2010. – 332 с. – с. 29–77.

Дисциплінарне релігієзнавство. Навчальний посібник. За науковою редакцією проф. А. Колодного.— Київ, 2010.—219 с.

Дюркгайм Еміль. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії / пер. з фр. Г. Пилипчук та З. Борисюк. – Київ : Юніверс, 2002.

Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття. – Львів: УКУ, 2013. 504 с.

Історія Православної церкви в Україні. — К., Четверта хвиля, 1997.—292 с.

Історія релігії в Україні: Навч.пос. / За ред. А. М. Колодного, П. Л. Яроцького. К. : Т-во «Знання», 1999. – 735 с.

Історія світової релігієзнавчої думки: Хрестоматія. Авт. та упор. В. І. Лубський, В. М. Козленко, Т. Г. Горбаченко. — К. : Тандем, 1999.—408 с.

Історія церкви та релігійної думки в Україні. Навч.пос.: У 3 кн. К. : Либідь, 1994.

Леві-Строс Клод. Первісне мислення / Пер. з фр., вступне слово та примітки С. Йосипенка. — К.: Український Центр духовної культури, 2000. — 324 с.

Моделі церковно-государственных отношений США и Западной Европы. Сборник научных трудов. – К.: Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ, 1996.

Павлов С.В., Мезенцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігій. – К.АртЕк, 1999. – 504с.

Правові основи свободи совісті, релігії та реліг.орг-й. Зб.док. За ред. М.Бабія. – К., 2002.

Релігієзнавство: Навч. пос. /За ред. Бублика С.А. - К.: Юрінком Інтер, 1998, 1999. - 496с.

Релігієзнавство: предмет, структура, методологія. За ред. проф. А.Колодного та проф. Б.Лобовика. К., 1996.—240 с.

Релігієзнавчий словник. За ред. проф. А.Колодного і Б. Лобовика. К., 1996.—392 с.

Релігійна свобода: взаємини держави та релігійних організацій – правові й політичні аспекти. Вип. Х. За ред. А. Колодного, М.Бабія і Л.Филипович. – К., 2006.

Релігійна свобода: законодавство України про свободу совісті – європейські стандарти та українські реалії. Вип. ХІ. За ред. А. Колодного і М.Бабія. –К., 2007.

Релігійна свобода: міжконфесійний діалог як складова становлення громадянського суспільства. Вип. ХІІ. За ред. А.Колодного, М.Бабія і Л.Филипович. – К., 2008.

- Релігійна свобода: релігія в постмодерному суспільстві: соціально-політичні, правові та конфесійні аспекти. Вип. XIII. За ред. А.Колодного і О.Сагана. – К., 2008.
- Релігійна свобода: державно-церковна політика в Україні як фактор формування громадянського суспільства. Вип. XIV. За ред. А.Колодного і О.Сагана.- К., 2009.
- Свобода совісті і віросповідань. Збірник міжнародних, європейських та українських правових документів. За ред. М.Бабія. – К., 2006.
- Сучасні процеси в релігійному житті світу та України /Ред.кол. Е.І. Мартинюк та ін.— Одеса: ФОП «Фрідман О.С.», 2010. — 124 с.
- Филипович Л. Етнологія релігії. Теор.проблеми, вітч. традиція осмислення. - К., 2000.
- Eliade Mircea. Shamanism. Archaic techniques of ecstasy / transl. from the fr. by Willard R. Trask. – Princeton University Press, 1964, 1972.
- Frazer James George. The Golden Bough. A Study in Magic and Religion. – New York and London : MacMillan and Co., 1913.
- Malinowski Bronislaw. Magic, Science and Religion and Other Essays. Selected, and with an Introduction by Robert Redfield. – Beacon Press: Boston, Massachusetts / The Free Press: Glencoe, Illinois, 1948.
- Tylor Edward Burne tt. Primitive Culture. Researches into the Development of Mythology, Philosophy Religion, Language, Art and Custom. In Two Volumes. – Dover Publications, Inc . Mineola, New York.

Самостійна робота з курсу «Релігієзнавство»

Мета і завдання самостійної роботи з курсу. Самостійна робота студента є формою оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторних навчальних занять. Її спрямовано на закріплення і поглиблення теоретичних знань з дисципліни, набуття і вдосконалення практичних навичок бібліографічного пошуку, роботи з першоджерелами, фаховою монографічною літературою та періодикою, набуття початкових дослідницьких навичок, написання навчально-пошукових текстів, підготовку до їх публічної презентації.

Види, обсяг і форми контролю самостійної роботи з курсу

№	Вид роботи	Кількість годин	Форма контролю
1.	<i>Підготовка до семінарських занять:</i>		
	1.1. Підготовка до обговорення питань за тематикою семінарів та презентацій інших робочих груп	16	Опитування, участь у дискусіях,
	1.2. Підготовка до контрольних робіт за визначеними темами	10	контрольна робота,
	1.3. Підготовка до презентацій у складі робочих груп за тематикою семінарських занять (групові проекти)	15	презентації робочих груп
2.	<i>Виконання індивідуальних письмових робіт</i>	15	Перевірка тез, есе, аналітичних оглядів
3	<i>Підготовка до екзамену</i>	40	Екзамен
	Всього:	96	

Зміст і тематика індивідуальних письмових завдань

Зміст завдання – здійснити на вибір:

А) **Аналітичний огляд** класичної релігієзнавчої праці зі списку рекомендованих джерел:

- Ф. М. Мюллер. «Вступ до науки про релігію».
- З. Фрейд. «Тотем і табу» або «Майбутнє однієї ілюзії».
- Е. Фромм. «Психоаналіз і релігія».
- К. Юнг. «Психологія релігії».
- У. Джемс «Багатоманітність релігійного досвіду».
- Р. Отто «Святе».
- Е. Дюркгейм. «Елементарні форми релігійного життя».
- В. Вундт. «Міф і релігія».
- Д. Фрезер «Золота гілка».
- Б. Малиновський. «Магія, наука, релігія».
- Л. Фойербах. «Лекції про сутність релігії».
- Е.Б. Тайлор. «Первісна культура».
- Л. Леві-Брюль. «Первісне мислення».
- Макс Вебер. «Протестантська етика і дух капіталізму» або «Господарча етика світових релігій».
- Д. Лукач. «Пути богів».
- Д. Фрезер. «Золота Гілка» або «Фольклор у Старому Завіті».
- Ф. Шлеєрмахер. «Промови про релігію. Монологи».
- М. Элиаде. «Трактат з історії релігії» або «Священне й мирське».
- М. Элиаде. «Шаманізм: архаїчні техніки екстазу».

Загальна схема виконання аналітичного огляду:

- тема й головна проблема;
- структура праці;
- теоретико-методологічні засади, на які спирається автор;
- головні тези, які обґрунтовує автор;
- ключові слова

Б) **Розкриття теми** з використанням рекомендованої основної та додаткової літератури:

- Походження релігії як проблема: науковий та теологічний дискурс. Проблема історичності релігійних форм.
- Ранні форми релігії та родо-племінні культури (характ-ка одного з різновидів за вибором).
- Стародавні етнічні та національно-державні релігії: давні єгиптяни, майя, ацтеки, інки, давні греки, давні римляни, давні жителі Америки (за вибором)
- Етнічна релігія стародавніх жителів України та сучасні спроби її реконструкції.
- Національні релігії Індії. Індуїзм, джайнізм, сикхізм (за вибором).
- Національні релігії Китаю. «Китайська народна релігія». Даосизм, конфуціанство (за вибором).

- Національні релігії Японії. Японська «народна релігія». Синто, його різновиди.
- Іудаїзм як національна релігія євреїв.
- Вірування давніх слов'ян та сучасні спроби відродження української «етнічної релігії».
- Релігійне та етичне вчення буддизму.
- Християнство як світова релігія: витоки та походження.
- Іслам як монотеїстична релігія.
- Загальна характеристика священної книги однієї з релігій (Біблія, Коран, Талмуд, Зенд-Авеста, Тіпітака, Кодзікі тощо – за вибором)
- Інституціоналізація релігії. Типи релігійних організацій.
- Сутність релігійної моралі.
- Феномен релігійної віри.
- Особа засновника релігійної традиції (Мойсей, Сідгартха Гаутама, Конфуцій, Ісус, Заратустра, Мохаммад). Досвід сучасності (Свами Прабгупада, Лев Силенко) (за вибором).
- Церква як суспільний інститут: структура, функції та особливості нормативної регуляції.
- Географія світових релігій та трансформації релігійної мапи світу.
- Сутність релігійного фундаменталізму та релігійного клерикалізму.
- Позиції світської держави щодо релігії та релігійних організацій.
- Свобода віровизнання і свобода совісті: філософський, соціологічний, моральний, політичний та правовий виміри.
- Міжнародні правові акти про свободу совісті та релігії.
- Церковно-державні відносини у країнах Західної Європи.
- Свобода совісті та свобода релігії у США.
- Проблеми свободи совісті та релігійного життя у посткомуністичних суспільствах.
- Феномен нових релігійних рухів в Україні. НРР в Україні.
- Релігійна ситуація в незалежній Україні: правові, політичні та соціокультурні аспекти.

В) Здійснення самотійного пошуку (web-surfing) та письмовий аналіз чинного інтернет-ресурсу (портал, сайт, бібліотека електронних текстів тощо), присвяченого одній з сучасних релігійних традицій (тих, що розглядаються на семінарських заняттях) або питанням наукового дослідження релігій.

Загальна схема виконання аналітичного огляду релігієзнавчого інтернет-ресурсу:

Результатом виконаного завдання є письмовий аналітичний огляд, де обов'язково мають бути висвітленими такі питання:

- а) адреса ресурсу: чинний URL;
- б) короткий опис способу роботи з програмою on-line;
- в) структура та особливості інтерфейсу програми, його функціональність;
- г) інформаційні та евристичні можливості програми для вирішення конкретних навчальних та дослідницьких завдань;
- д) приклади використання цього ресурсу автором огляду.

При оцінці роботи буде врахована здатність студента до активного пошуку інформаційного ресурсу в мережі Інтернет, здатність активно користуватися запропонованим інтерфейсом, аналізувати зміст та евристичні можливості ресурсу, логічно та виразно викладати здобутий матеріал у письмовій формі.

Вимоги до оформлення письмового завдання:

- 1) Виклад матеріалу аналітичних оглядів – чітко за визначеними вище рубриками.
- 2) У роботі обов'язково мають бути посилання на джерело (джерела) і список використаних джерел, оформлені згідно чинних українських бібліографічних стандартів.
- 3) Обсяг письмового завдання – до **10 тис.** знаків.
- 4) Параметри основного тексту: шрифт – Times New Roman; інтервал – 1,5 кегль – 14;
- 5) Посилання – посторінкові, їх нумерація – наскрізна, інтервал – 1, розмір шрифту –

10.

Максимальна оцінка за виконане завдання –15 балів (див. Критерії оцінювання)
Термін подання – крайній термін – останнє заняття з цього курсу 15 робочого тижня.

Поточний та підсумковий контроль

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентами певних розділів (тем) навчальної програми, а також виконання ними конкретних завдань. Формами поточного контролю з дисципліни «Релігієзнавство» є опитування, заслуховування презентацій робочих груп, оцінка участі в дискусіях, контрольні роботи, перевірка домашніх письмових робіт. Поточний контроль передбачає оцінювання кожного виду робіт, зазначених в «Умовах визначення навчального рейтингу», та здійснюється у відповідності до чітко визначених критеріїв (див. наступний розділ).

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у формі письмового екзамену, що передбачає оцінювання рівня засвоєння студентами всього обсягу програмного матеріалу. Екзамен проводиться у формі письмового тесту, укладеного у відповідності до матеріалу семінарських завдань та завдань для самостійної підготовки до екзамену. Тривалість тесту – до двох академічних годин. Використання довідників виключається.

Питання для підготовки до екзамену

Ці питання опрацьовуються студентами самостійно протягом семестру з використанням підручників та довідкової літератури. До іспиту студент має бути готовим:

- Правильно визначити автора класичного релігієзнавчого тексту:

«Антихристиянин»	«Промови про релігію. Монологи»
«Багатоманітність релігійного досвіду»	«Протестантська етика і дух капіталізму»
«Вступ до науки про релігію»	«Психоаналіз і релігія»
«Господарча етика світових релігій»	«Психологія і релігія»
«До історії початкового християнства»	«Святе»
«Елементарні форми релігійного життя»	«Священне і мирське»
«Золота гілка»	«Сутність християнства»
«Лекції про сутність релігії»	«Тотем і табу»
«Майбутнє однієї ілюзії»	«Трактат з історії релігії»
«Міф і релігія»	«Філософія релігії»
«Первісна культура»	«Фольклор у Старому Зівіті»
«Первісне мислення»	«Шаманізм: архаїчні техніки екстазу»
«Природна історія релігії»	«Шляхи богів»

- Вміти дати визначення поняттям, які описують різні форми релігійних вірувань, релігійно-філософських вчень та форми світогляду у їх ставленні до релігії:

агностицизм; анімізм; атеїзм; вільнодумство; деїзм; магія; монотеїзм; пантеїзм; політеїзм; теїзм; тотемізм; фетишизм.

- Знати значення певних релігійних понять та вміти співвіднести їх з відповідними релігійними традиціями:

Дхарма (дгарма); Дао; Свята Трійця; Хадж; Трімурті; Нірвана; Тора; Сяо; Инь і Янь; Махаяна; Сунна; Песах; Ковчег заповіту; Джива/Аджива, Кевалін, Йога, Мокша, Карма, Майя, Чатурварга, Гальса (Хальса), правила 5 "к", Мацурі, Дао, Де, У вей, Цзюнь Цзи, Лі, Феншуй, Кадіш, Шакті, Тантра, Самадгі, Мантра, Таліт, Янтра, Міцва, Мандала	Карма; Джіхад; Ахімса (агімса, ахінса); Сансара; Шехіна; Жень; Де; Боголюдина; Брахман; Камі; Тай-Цзи; Синагога; Богородиця; Воскресіння; Сангха (сангга), Сутра, Дг'яна (Дх'яна), Тгеравада (Тхеравада), Магаяна (Махаяна), Ваджраяна; Тантраяна; Берахот, Трилакшана, Трикая, Триратна, Бодгі (Бодхі), Мудра, Ступа; Гесер, Ежин, Камланья, Обо,
---	---

- **Знати значення певних понять, що позначають постаті, імена, титули та вміти зіставити їх з відповідними релігійними традиціями:**

Будда, Шак'ямуні, Бодгісатва, Авалокітешвара; Гуань-інь, Бурган (Бурхан), Шветамбар, Упасак, Упасіка, Газан (Хазан), Далай-лама, Мошіа, Татхагата, Аргат (Архат), Вайшнав, Хасид, Сидгартха, Дігамбар, Лама.	Конфуцій (Кун цзи), Лао цзи, Вардгамана, магавіра, Шаман, тиртханкар, джина, канусі, Гуру, Рама, Садгу, Нанак, Камі, Паньгу, Левіт, Браhma, Шива, Мітнагед (Міснагед), Христос, Вішну, Калі, Дурга, Амаатерасу, Шенраб, Крішна.
--	---

- **Знати типологічні ознаки таких релігійних організацій і вміти дати їм визначення:**

Церква	Секта
--------	-------

- **Знати, до яких релігійних традицій належать релігійні тексти:**

Бхагавадгита; Дхаммапада; Ригведа; Дао де цзин; Тора; Трипітака(Тіпітака); Коран; Зенд-Авеста, І-цзин, Хамеш Мігілот, Рігведа, Сутапітака, Самаведа, Магабгарата, Рамаіана, Грідая сутра, Сідур, Аді-Грантх, Гемара, Агама (Сиддганта).	Атхарваведа; Лунь-юй; Джатаки; Чжуан Цзи; Талмуд; Кодзікі; Новий Завіт; Упанішади, Пірке Абот, Вінаяпітака, Абгідгарма, Дгамапада, Мішна, Яджурведа, Діамантова сутра, Пурани, Берешіт Рабба, Атхарваведа, Бардо тодол.
---	---

Результати, форми, засоби та критерії оцінювання

Формулювання результатів навчання зазначають рівень їх сформованості через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою. Критерієм успішного проходження студентом підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом опанування навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки (допуск) визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали. Критерії оцінювання визначені відповідно до Положення Про організацію освітнього процесу в НаУКМА та Положення про рейтингову систему оцінювання знань в НаУКМА. Оцінювання знань і вмінь студентів, набутих під час вивчення дисципліни, здійснюється за загальноуніверситетською рейтинговою системою. Рейтингова оцінка з дисципліни «Релігієзнавство» (максимум – **100** балів) є комплексною характеристикою компетентності студента, яка враховує результати поточної семестрової роботи (максимум – **60** балів) і підсумкового контролю (максимум – **40** балів). Поточна семестрова оцінка є сумою балів, отриманих студентом за виконання аудиторної та самостійної роботи; формою підсумкового контролю є екзамен. Умовою допуску студента до екзамену є наявність не менше **30** балів за роботу в семестрі. У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії студент може обрати повторне вивчення дисципліни. У разі отримання оцінки «неприйнятно» студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну.

Умови визначення навчального рейтингу

Робота в семестрі – **60** балів.

Іспит – **40** балів.

Разом – **100** балів.

1. Робота в семестрі

Види робіт	К-сть видів роботи / завдань	Максимальний бал за 1 вид роботи/завдання	Разом
Участь в групових дискусіях на семінарських заняттях	2	2	4
Участь у підготовці та обговоренні пілотної презентації	1	3	3

Участь у підготовці презентацій у складі робочої групи	2	5	10
Участь у проведенні презентацій у складі робочої групи	2	5	10
Участь в обговоренні презентацій на семінарських заняттях	8	1	8
Проміжна контрольна робота / тест	2	5	10
Домашня письмова робота	1	15	15
Разом:			60

2. Іспит

Види робіт	Кількість завдань	Максимальний бал за 1 правильну відповідь	Разом
Тестування	40	1	40

Критерії оцінювання знань і вмінь з дисципліни

Види робіт	Кількість балів	Критерії оцінювання
Участь в групових дискусіях на семінарах	0,5	Зафіксована присутність на семінарі
	1 – 1,5	Участь у переважній більшості дискусій, освоєння програмного матеріалу.
	2 – 2,5	Участь у всіх дискусіях. Аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.
Участь у підготовці та проведенні презентацій у складі робочої групи	0	Участь у проведенні презентацій відсутня.
	1 - 10	Участь в роботі групи під час проведенні презентацій зафіксована. Робота виконана на мінімальному рівні, із застосуванням основної літератури. Проте недостатніми є обізнаність із програмним матеріалом та вміння логічно і послідовно викладати його зміст.
	11 - 15	Участь в роботі групи під час проведенні презентацій зафіксована. Робота виконана на достатньому рівні, із застосуванням основної та додаткової літератури. Добрими є обізнаність із програмним матеріалом та вміння логічно і послідовно викладати його зміст.
	16 - 20	Окрім освоєння програмного матеріалу із застосуванням основної та додаткової літератури, логічного викладу, студент демонструє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.
Участь в обговоренні презентацій інших робочих груп під час семінарських занять	0	Участь у групових дискусіях під час семінарських занять відсутня.
	1–3	Участь в дискусіях під час проведенні презентації зафіксована, але обговорення не активне, застосування основної літератури на мінімальному

		рівні. Недостатніми є обізнаність із програмним матеріалом та вміння логічно і послідовно викладати його зміст. Пропущено більш як половину дискусій.
	4–6	Участь в дискусіях під час проведенні презентації зафіксована. Обговорення на достатньому рівні, із застосуванням основної та додаткової літератури. Добрими є обізнаність із програмним матеріалом та вміння логічно і послідовно викладати його зміст. Участь у понад половині дискусій.
	7–8	Окрім освоєння програмного матеріалу із застосуванням основної та додаткової літератури, логічного викладу, студент демонструє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Участь у всіх дискусіях.
Проміжна контрольна робота	0	Контрольна робота відсутня або не містить жодної правильної відповіді.
	1–2	Робота виконана на мінімально можливому рівні, із незначним застосуванням основної літератури. Автор демонструє недостатню обізнаність із програмним матеріалом дисципліни та вміння логічно і послідовно викладати його зміст.
	3	Робота виконана на належному рівні, із застосуванням основної літератури. Автор демонструє достатню обізнаність із програмним матеріалом дисципліни та вміння логічно і послідовно викладати його зміст.
	4–5	Автор застосовує основну та додаткову літературу, демонструє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.
Проміжне тестування	1 – 5	Оцінки кожної правильної й повної відповіді подані в підсумковому тесті
Домашня письмова робота	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або містить плагіат.
	1–5	Завдання виконане не повною мірою; автор демонструє побіжне знання програмного матеріалу дисципліни; не виявляє навичок аналізу і логічного та послідовного викладу; подекуди припускається помилкових суджень; робота не вичитана й оформлена неналежним чином.
	6 – 9	Автор демонструє достатню обізнаність із програмним матеріалом дисципліни та вміння логічно і послідовно викладати його зміст. Разом із тим, завдання виконане недостатньо повною мірою; роботі бракує аналітичного характеру. Робота подана із запізненням або не оформлена у відповідності до академічних вимог.

	10– 13	Завдання виконане вчасно і повною мірою; автор демонструє належний рівень знання і розуміння програмного матеріалу дисципліни; виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Проте робота не позбавлена недоліків у стилі викладу та оформленні.
	14 – 15	Завдання виконане вчасно і повною мірою; автор демонструє належний рівень знання і розуміння програмного матеріалу дисципліни; виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Робота вчасно подана й оформлена у відповідності до вимог.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
81 – 90	добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			D (задовільно)
60 – 65	задовільно		E (достатньо)
30 – 59	незадовільно		не зараховано
1 – 29		F (неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)	

У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії студент може обрати повторне вивчення дисципліни. **У разі отримання оцінки «неприйнятно»** студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну.

Рекомендовані джерела інформації

Рекомендовані для вивчення дисципліни «Релігієзнавство» література та інші джерела інформації доступні на безоплатній основі, зокрема:

- у бібліотеці НаУКМА (див.: <http://www.library.ukma.edu.ua/>);
- на електронних ресурсах НаУКМА, в т.ч. на платформі DistEdu;
- друковані наукові, навчально-методичні, науково-популярні та інші видання;
- електронні видання;
- відкриті державні реєстри;
- оприлюднені документи та офіційні сайти органів статистики, інших установ та організацій;
- відкриті бази даних;
- аудіо- та відеозаписи;
- інші матеріали та джерела інформації.